

Н.В. Зайцева

Таврійський державний агротехнологічний університет

ЗАПОЗИЧЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОВ.

Сучасний інформаційний простір пропонує обізнаному користувачеві великі можливості. Такі звичні радіо та телебачення з появою супутникового зв'язку стали беззатримним провідником новин та новинок з усього світу: найсвіжіші факти, найцікавіші повідомлення, найбільш питомі теми подаються без обмежень і цензури. Всесвітня мережа Інтернет додає до вищезгаданих новин аудіо, відео, рекламу товарів, послуг, продуктів і програм, що здійснюватимуть отримання, передачу та завантаження інших продуктів. Але усе це не створює проблем і дискомфорту тільки для тих, хто обізнаний у термінології засобів отримання доступу та обробки даних, хто володіє англійською принаймні на рівні шкільної програми. Для необізнаного споживача кількість англомовних слів видається приголомшливою, їх значення – таємничим, а переклад на рідну (чи то „людську”) – важкодоступним. Звідки беруться англіцизми, що вони позначають і чи варто їх вивчати? Наведемо аргументи і за, і проти.

Перш за все слід визначитися з терміном „англіцизми” - слова англомовного походження (переважно іменники або субстантивовані дієслова *e-mail, laptop*) або фрази, що походять з англійської [1]. Якщо ж з англійської походять не лише іменники, але й прикметники, прислівники та дієслова, які надалі вільно використовуються носіями у мовленні, набуваючи морфологічних ознак, мова йде про лінгвістичний феномен, що викликає сьогодні дуже багато суперечок, яскравим прикладом якого можуть бути *Franglais* або *Franglish*, *Spanglish*, *Engrish*, *Hinglish*, *Denglich* (або *Engleutsch* та англійський варіант

Germish) – вплив англійської на французьку, іспанську, німецьку тощо є настільки сильним, що новоутворені групи лексики створюють нову мову, більш зручну для своїх носіїв через її інтернаціональність, простоту та приналежність до усього, що вважається модним.

Запозачення та пристосування англомовних слів до мовної системи інших мов є одним з найактуальніших напрямків розвитку мови. У рамках цього процесу англійські слова отримують усі граматичні ознаки (категорії роду, числа, особові форми дієслів), повноцінне лексичне (а іноді і конотативне) значення, що найчастіше ґрунтується на еквіваленті мови, до якої переходить. Так, наприклад, англійське *download* при утворенні дієприкметника *downgeloadet* повторює правила утворення партиципу II німецького дієслова *herunterladen* – „завантажувати”: *downgeloadet* = *heruntergeladen*. Який з двох термінів витіснить інший, покаже час, адже наприклад загальноновживаний у всьому світі термін „Computer” і досі має введений ще Конрадом Цузе німецький еквівалент „Der Rechner”.

Оскільки причини створення та поширення змішаних мов є дуже простими (престижність, спрощення спілкування, фактор масового використання), зупинимось детальніше на процесі вживляння лексичних одиниць однієї мови в іншу на прикладі *англімецької*.

Так, наприклад, речення „Das ist eine *stylish*e Nase” легко могло б бути висловлене як „Das ist eine *modische, schöne* Nase”. Але шляхом додавання німецької морфеми до англійського слова було створене повноцінне з точки зору синтаксису німецьке речення, що може бути визначене як речення на мові *Denglisch* і стати причиною заяви про поглинання німецької англійською.

Процес домінування однієї мови над іншою не є проблемою 21 століття. У всі часи були мови інтернаціонального спілкування: у античні часи грецька була мовою освіти та філософії, панування Римської імперії принесло повновладдя латині у Європі, тоді як тоді ще не національні мови підкорених народів перетворювалися на просторічні, невживані освіченими людьми.

Занепад Риму латинь пережила завдяки своєму широкому поширенню як мови наукових досліджень та католицької церкви. Тим не менш, у 18 та 19 століттях мовою спілкування придворної знаті стала французька, наряду з відродженим інтересом науковців до грецької та латині.

Німецька також знаходилася під сильним впливом французької у цей період. Саме тоді з'явилися перші пуристи – науковці, філологи, перекладачі, що боролися за введення у мову не французьких слів, а їх німецьких еквівалентів. Того часу велися жваві дискусії щодо використання французьких лексичних одиниць, противники (наприклад, Joachim Heinrich Campe, що став автором словника німецьких позначень для „слів цвіркунів”) та прихильники (серед них були Goethe та Schiller) не припиняли боротьбу за прогрес, чи навпаки, традиційність у мовленні. Так чи інакше, саме того періоду у німецькій закріпилося таке звичне „die Nase” - „ніс” замість пропонованого у словнику Campe "Gesichtserker" (виступ на обличчі).

На початку 20 століття збереження чистоти німецької мови було обов'язковим для усіх приналежних до чистої раси, що призвело навіть до викреслювання блюд з іншомовними назвами з меню. Несприйняття іншомовних слів (зокрема англійських) зберігалось до середини 1950. Але на початку 60-х вплив англійської з європейських країн поширився і на Німеччину.

Сьогодні дискусії знову мають місце у всіх засобах масової інформації, питання національної мови і шляху її розвитку у 21 столітті є одним з найпопулярніших у промовах як науковців, так і політиків, які на певному етапі виборчих кампаній пропонують законодавчо зупинити „поширення іноземних мов за рахунок знецінення національних”. Такі закони існують у багатьох країнах: Латвія, Литва, Венгрія та інші вже подбали про укладання усіх офіційних документів а також переклад усіх інструкцій з експлуатації товарів лише офіційною мовою країни без використання іншомовних термінів, аббревіатур та скорочень. Найяскравішим прикладом є Франція: з 1958 року

французьку захищає конституція, а у 1994 закон, що має назву „Loi Toubon” зробив ці захисні міри ще жорсткішими: наприклад, будь-який шлягер (навіть рок-музика) має виконуватися на 40% французькою [3].

Створені ще наприкінці 20 століття німецькі об'єднання за чистоту німецької вже більше 10 років вимагають законодавчого захисту мови через заборону використання англомовних слів у назвах підприємств, установ, закладів, як і вилучення англійської з рекламних оголошень та роликів, а також повноцінного перекладу продуктів індустрії розваг (наприклад, фільмів та комп'ютерних ігор). Як мінімум, вони пропонують жорстко штрафувати за кожне слово. Політики не квапляться, наводячи аргумент, що має розбудити національну свідомість німців: що то за народ, що має захищати свою мову законами?

Їх точку зору поділяє спілка німецької мови – "Gesellschaft für Deutsche Sprache", а також відомий германіст Eisenberg. Він стверджує, що англійська проникає у інші мови за принципом специфічних груп: молодь засвоює і використовує англіцизми, що не є загальноживаними серед людей старшого покоління, журналісти використовують свої слова англомовного походження, науковці – свої терміни. Тож говорити про стихійне поглинання зарано.

Мова – це живий і дуже складний організм, що приймає на себе будь-які зміни з життя її носіїв (і на краще, і на гірше) і з часом пристосовується до них, навчаючись корегувати навіть „неправильні” напрямки розвитку.

„Мова розвивається завдяки тому, що люди роблять щось неправильно, і їх наслідує усе більше людей, а потім це раптом стає правильним ... Це основний принцип розвитку мови.” – Rudolf Hohberg, голова спілки німецької мови [2].

Література:

1. <http://de.wikipedia.org/wiki/Denglisch>
2. Rainer Link: Zwischen Denglisch und Altfränkisch // <http://www.dradio.de/dlf>
3. Jens Jessen: Schicksal Denglisch // <http://www.zeit.de/2001/11>